

Alþingi
Erindi nr. P 135/1006
komudagur 8.1.2008

Reykjavík 3. janúar 2008

Nefndarsvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Erindi: Umsögn vegna tillögu til þingsályktunar um takmörkun auglýsinga á óhollri matvöru, 47. mál.

Samkvæmt 26. gr. útvarpslaga nr. 53/2000 bera auglýsendur ábyrgð á þeim auglýsingum, sem þeir láta birta í útvarpi. Þrátt fyrir þetta hefur Ríkisútvarpið oft neitað auglýsendum um birtingu á auglýsingum sem augljóslega brjóta í bága við lög í landinu, þ.m.t. áfengisauglýsingar. Síðan hafa sömu auglýsingar verið birtar á öðrum miðlum án nokkurra athugasemda þar að lútandi frá stjórnvöldum. Ekki verður því séð að aðrir miðlar en RÚV hafi viðhaft slíkt eftirlit og mörg eru dæmin sem sanna það.

Þekktast í því sambandi er líklega mál ákærvaldsins gegn Ölgerðinni (Hrd. 1998-415). Undanfari þess máls var athyglisverður þar sem lögreglustjórinn í Reykjavík hafði farið þess á leit við Stöð 2 og Sjónvarpið (RÚV) að hætt yrði birtingum á bjórauglýsingum frá Ölgerðinni („Egils sterkur”). Það gerði RÚV en ekki Stöð 2. Í dómi Hæstarréttar, sem kom í kjölfarið, var Ölgerðin dæmd til sektar, en ekki farið einu orði um ábyrgð fjölmiðla í málinu sem hlýtur að vera visst fordæmi í viðlíka málum. „*Er óumdeilt að auglýsingin var birt á ábyrgð ákærða.*” segir m.a. í dómi Hæstarréttar, enda er með ótvíræðum hætti tekið fram í 26. gr. útvarpslaga að það er auglýsandinn sem ber ábyrgð á auglýsingum sínum.

Þetta mál lýsir e.t.v. þeim vandamálum sem snúa að boðum og bönnum í sambandi við auglýsingar. Það verður því að teljast vafasamt að þingsályktun sem þessi skili tilætluðum árangri. M.ö.o. er ekki líklegt að komið verði í veg fyrir auglýsingar á „óhollri matvöru” nema að til komi bein lagasetning þar að lútandi. Jafnvel þótt lög yrðu sett hvað þetta varðar yrði eftirlit með þeim snúið þar sem erfitt gæti reynst að skilgreina hugtakið „óhollustu”.

RÚV er ekki í stöðu til þess að búa til aðra skilgreiningu á „óhollustu” en þá sem lögin segja til um. Ríkisútvarpið gegnir tæplega löggæsluhlutverki hvað innihald auglýsinga varðar, svo sem útvarpslög skipa reglum um ábyrgð á birtingu þeirra. Auglýsendur ganga hins vegar mislangt í því að leitast við að misnota þennan vettvang. Að nokkru marki

hefur auglýsingadeild RÚV leitast við að vera á varðbergi, þegar slíks verður vart. Deildin hefur í vissum tilfellum brugðist við með því að neita birtingu auglýsinga sem sannanlega verður að telja brjóta í bága við lög.

Í ljósi þess að auglýsandinn ber ábyrgð á auglýsingum sínum og að þingsályktunartillögunni er beint að framleiðendum, innflytjendum og auglýsendum, þykir ekki ástæða til að reifa málið frekar en hér hefur verið gert að ofan.

Virðingarfyllst,

Páll Magnússon